

Link do produktu: <https://www.empi2.pl/umysl-w-sieci-edukacja-medialna-dla-uczestnictwa-w-kulturze-globalnej-p-2114.html>

Umysł (w) sieci. Edukacja medialna dla uczestnictwa w kulturze globalnej

Cena	30,00 zł
Dostępność	Książka dostępna
Numer katalogowy	UWS
Kod CN	4901

Opis książki

Publikacja dla nauczycieli zainteresowanych pogłębieniem wiedzy o współczesnych mediach oraz wykorzystaniem Internetu do prowadzenia zajęć metodą immersyjno-medialną

- kto buduje naszą rzeczywistość?
- czy Internet staje się globalną świadomością i co z tego wynika?
- jak wykorzystać "zanurzenie" (immersję) w sieci Internet do zaangażowania uczniów w proces uczenia się, czyli odwrócenie ról nauczyciela i ucznia (metoda immersyjno-medialna)

Autor: Robert Szymiec
Wyd. 1, 2016
ISBN 978-83-65149-32-9
ss. 400
oprawa miękka

W abonamencie [wersja elektroniczna na platformie ibuk.pl](#)

POBIERZ:
- [rozdział pt. Media korporacyjne \(format pdf\)](#)

Nowoczesne systemy mass mediów nie istnieją w próżni społecznej, politycznej czy ideologicznej. Książka pokazuje, w jaki sposób ich możliwości kształtowania opinii społecznych są wykorzystywane przez kontrolujące media korporacje dla realizacji własnych zadań. Celem jest więc uświadomienie użytkownikom mediów istoty tego skomplikowanego zjawiska, tak aby byli w stanie dostrzegać nierozwalny związek między kształtowaniem przestrzeni medialnej a kształtem, jaki przybiera otaczająca ich rzeczywistość (społeczno-kulturowa, a nawet fizyczna).

Autor przedstawia koncepcję globalnej sieci informacyjnej (Internetu) jako wyłaniającej się świadomości globalnej, która daje szansę na realizację demokracji bezpośredniej i wykluczenie manipulowania całymi społeczeństwami poprzez korporacyjne mass media. Takie myślenie o mediach prowadzi autora do nowatorskiego i wielopłaszczyznowego spojrzenia na edukację medialną.

Prezentując funkcjonowanie edukacji medialnej w Polsce i na świecie, autor przedstawia własny model znacznie wychodzący poza dotychczasowe realizacje tematu. Dotyka szerokiego spectrum zagadnień niezwykle ważnych dla kształtowania mądrego społeczeństwa. Postuluje m.in. pilną potrzebę ponownej alfabetyzacji społeczeństwa "zagrożonego medialnym infantyлизmem językowym, wywołanym przez konsumpcję komercyjnych przekazów komiksowych i zarzucenie czytelnictwa oraz osobistego zaangażowania na rzecz biernego oglądactwa. Zubożenie struktur werbalnych języka stanowi bezpośrednie zagrożenie nie tylko poprzez ograniczenie możliwości rozumienia przekazów złożonych, ale również nakłada kaganiec na myślenie samodzielne, szczególnie wykorzystujące pojęcia abstrakcyjne, w którym bogate zasoby słownictwa aktywnego predeterminują pojmowanie świata, a szczególnie kategoryzację, wnioskowanie i formowanie własnych opinii. Należy jednocześnie podkreślić, że właściwie używane media język ten wspierają i rozbudowują, więc kompetencje medialne lub ich brak daleko wykraczają w swoich skutkach poza zagadnienia stricte dotyczące korzystania i użytkowania mediów współczesnych, a także sięgają kształtowania lub limitowania potencjału intelektualnego jednostki" [Umysł (w) sieci, s. 290]. Autor zwraca też uwagę na znaczenie języka angielskiego jako języka globalnego, jednocześnie wskazując konieczność ochrony rodzimych kultur lokalnych: "Językiem mediów współczesnych, a może nawet językiem kulturowo-technologiczno-informacyjnym każdego współczesnego człowieka jest niewątpliwie język angielski, stąd też postulat prowadzenia edukacji medialnej w natywnym języku mediów o charakterze globalnym" [Umysł (w) sieci, s. 290-291]. "[...] bez edukacji medialnej

zagrozić nam będzie w dużym stopniu homogenizacja kultury globalnej i zniszczenie kultur lokalnych (kulturowy monolit zamiast mozaiki). Aby być obywatelem świata i uczestnikiem kultury globalnej, trzeba być najpierw obywatelem swojego kraju i uczestnikiem kultury lokalnej. W przeciwnym wypadku będzie się tam tylko pozbawionym tożsamości i zdeorientowanym kulturowym uchodźcą, zdany na łaskę globalnych koncernów informacyjnych, konsumentem spreparowanych opinii i przedstawicielem adoptowanych naprędce poglądów" [Umysł (w) sieci, s. 70].

Na końcu książki autor omawia proponowane do prowadzenia edukacji medialnej wykłady i filmy (w większości znajdujące się w Internecie), wspierające zawarte w książce zagadnienia teoretyczne. Prezentuje też wyniki dwuletniego eksperymentu pedagogicznego przeprowadzonego na UAM w Poznaniu, polegającego na wdrożeniu autorskiej koncepcji edukacji medialnej.

Z przedmowy prof. zw. dra hab. Wacława Strykowskiego

W moim głębokim przekonaniu proponowany humanistyczny model edukacji medialnej jest godny uwagi i zasługuje na kontynuację. Odpowiada na potrzeby edukacyjne współczesnego społeczeństwa informacyjnego.

Z recenzji dr hab. prof. UR Marty Wrońskiej

Autor podejmuje ważny, interesujący i niezwykle aktualny temat poruszający aspekt nie tylko pedagogiczny, ale także kulturowy i socjologiczny. [?] pozytywnie podkreśliłam teoretyczno-empiryczny charakter pracy, a przede wszystkim w pewnym stopniu nowatorskie ujęcie eksplorowanego tematu.

Z recenzji dra hab. prof. UAM Wojciecha Skrzydlewskiego

Autor charakteryzuje współczesne media sieciowe w wymiarach społeczno-komunikacyjnym, językowym i kulturowym, a także odnosi media do takich kwestii jak inżynieria społeczna, ograniczenia stawiane mediom w różnych okresach ich rozwoju, czy godna uwagi propozycja pojęcia konstruktywizmu indukowanego, rozumianego jako niebezpieczny, zmediatyzowany surogat adekwatnego konstruowania wiedzy.

Spis treści

PRZEDMOWA	7
WSTĘP	13
I. MEDIA JAKO WYŁANIAJĄCA SIĘ ŚWIADOMOŚĆ WSZECHŚWIATA	17
1.1. Wprowadzenie	17
1.2. Rozumienie mediów	21
1.3. Wyłanianie się rzeczywistości	25
1.4. Media – próba definicji otwartej	29
1.5. Uwagi końcowe	31
II. MEDIA JAKO WYZNACZNIK RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNEJ	33
2.1. Wprowadzenie	33
2.2. Media w wymiarze społeczno-komunikacyjnym, językowym i kulturowym ..	33
2.3. Fenomen mediów współczesnych	45
2.4. Media a inżynieria społeczna	51
2.5. Wiodące opowieści i restrykcje medialne	53
2.6. Media korporacyjne	57
2.7. Konstrukttywizm indukowany i mity medialne	68
2.8. Uwagi końcowe	73
III. DOTYCHCZASOWE KONCEPCJE EDUKACJI MEDIALNEJ NA ŚWIECIE	75
3.1. Wprowadzenie	75
3.2. Model kanadyjski	77
3.3. Model brytyjski i inne kraje europejskie	79
3.4. Edukacja medialna w Turcji	87
3.5. Doświadczenia społecznych organizacji edukacyjnych	88
3.6. Uwagi końcowe	99
IV. DOROBEK EDUKACJI MEDIALNEJ W POLSCE	101
4.1. Wprowadzenie	101
4.2. Ośrodek poznański	101
4.3. Ośrodek warszawski	109
4.4. Ośrodek krakowski	115
4.5. Ośrodek rzeszowski	137
4.6. Ośrodek katowicki	144
4.7. Uwagi końcowe	150
V. ZARYS PROPONOWANEGO MODELU	153
5.1. Wprowadzenie	153
5.2. Edukacja medialna transgresywno-kulturowa	153

5.3. Kultura medialna ery mediów globalnych	157
5.4. Kultura a język	165
5.5. Kultura i język a procesy poznawcze	168
5.6. Kultura i język a osobowość	172
5.7. Kultura i język globalny – kultura bez barier	176
5.8. Kompetencje w edukacji medialnej	178
5.9. Trzy obszary kompetencji w proponowanej edukacji medialnej	183
5.10. Uwagi końcowe	190
VI. IMPLEMENTACJA PROPONOWANEGO MODELU	191
6.1. Wprowadzenie	191
6.2. Synergizm trzech proponowanych obszarów	192
6.3. Przegląd proponowanych zagadnień	195
6.4. Immersja językowa w edukacji medialnej	197
6.5. Nauczanie responsywne w edukacji medialnej	201
6.6. Metoda immersyjno-medialna w edukacji medialnej	204
6.7. Neohumanizm i nowe horyzonty edukacji medialnej	208
6.8. Uwagi końcowe	223
VII. METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH	225
7.1. Proces badawczy i budowanie hipotezy bazowej	225
7.2. Cele badań	232
7.3. Problemy i hipotezy badawcze	232
7.4. Zmienne, ich kategorie i wskaźniki	234
7.5. Metody, narzędzia i organizacja badań	235
7.6. Dobór grupy badawczej	235
VIII. ANALIZA PROBLEMÓW I HIPOTEZ BADAWCZYCH	237
8.1. Problemy diagnostyczne	237
8.2. Problemy zależnościowe	256
8.3. Hipotezy badawcze	277
8.4. Raport z obserwacji uczestniczącej	279
ZAKOŃCZENIE	285
ZAŁĄCZNIKI	293
Materiały do proponowanego podręcznika	293
Prezentacja zebranych danych	372
Narzędzia badawcze	391
Egzamin z pedagogiki medialnej	392
BIBLIOGRAFIA	395

Przykładowe strony

II

**MEDIA JAKO WYZNACZNIK
RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNEJ****2.1. Wprowadzenie**

Jeżeli wnioski z rozważań w rozdziale pierwszym są słuszne, to powstaje potrzeba sprecyzowania na konkretnych przykładach, jak ta przestrzeń medialna realizuje spontaniczną samoorganizację myślenia grupowego w kierunku dół – góra, jak również podjęcia próby określenia efektywności przetwarzania informacji.

Jednocześnie, pamiętając o historycznej współzależności charakteru dostępnych mediów i kształtu kultury oraz języka danej społeczności, należy przyjrzeć się, jakie pożądane lub niepożądane wpływy na język i kulturę człowieka mogą mieć różne media współczesne. Szczególnie ważna dla edukacji medialnej jest bowiem optymalizacja doświadczenia medialnego pod kątem budowania bogatego systemu językowego.

Należy też poddać analizie kierunki rozwoju najnowszych technologii informacyjnych. Jest to niezbędne, aby móc przygotowywać do użytkowania tych technologii bez opóźnienia w stosunku do rzeczywistości, które często cechuje działania edukacyjne.

Wreszcie, pamiętając o tym, że nowoczesne systemy mass mediów nie istnieją w próżni społecznej, politycznej czy ideologicznej, należy postawić pytanie o to, w jaki sposób ich możliwości kształtowania opinii społecznych są wykorzystywane przez kontrolujące je korporacje dla realizacji własnych zadań.

**2.2. Media w wymiarze społeczno-komunikacyjnym,
językowym i kulturowym**

W gigantycznej maszynie ewolucyjnej człowiek i media, których używamy, mają dorobek wyjątkowy, choć należy pamiętać, że funkcjonalnie nie można nas w żaden sposób oddzielić od pozostałych zwierząt i stanowimy ciągłą ekspresję całego ekosystemu. Po raz pierwszy w znanej nam historii świata stworzyliśmy potężne mechanizmy przekazu informacji na płaszczyźnie synchronicznej i diachronicznej (czas i przestrzeń). Stało się to możliwe dzięki mediom, których początkiem są nacięcia na kościach zwierząt pełniące funkcje kalendarzy, a później malowidła jaskiniowe przekazujące

V ZARYS PROPONOWANEGO MODELU

5.1. Wprowadzenie

Przyjęcie proponowanej w rozdziale pierwszym, opartej na interdyscyplinarnych rozważaniach, autorskiej definicji mediów, rozważania z rozdziału drugiego dotyczące dominacji mediów, a właściwie przeniesienia wielu obszarów życia społecznego do przestrzeni cyfrowej i funkcji, jakie w niej pełnią media korporacyjne, jak również określenie doświadczenia poznawczego odbiorców mass mediów jako konstruktoryzmu indukowanego, wymagają przedstawienia zarysu modelu edukacji będącej odpowiedzią na wynikające stąd wyzwania.

Jednak, aby to zrobić, trzeba pochylić się dokładniej nad kilkoma ważnymi zależnościami. Należy określić, jaki jest związek między kulturą i językiem oraz kształtowaniem doświadczeń poznawczych, a także jaki mają one razem całościowy wpływ na kształtowanie osobowości. Ze względu na intensywność medialnych interakcji społecznych i medialnych aktywności poznawczych w ogóle związki te będą miały kluczową rolę nie tylko dla kształtowania kompetencji *stricte* medialnych, ale również dla tworzenia ogólnych wartości wychowawczych.

5.2. Edukacja medialna transgresywno-kulturowa

Jak wiadomo edukacja czytelnicza, filmowa i medialna stanowią ciągłość tematyczną, która dotyczy funkcjonalnie podobnych kompetencji krytyczno-czytelniczych w obszarach kolejno pojawiających się mediów. Wszystkie trzy stanowią wysiłek edukacyjny ukierunkowany na przygotowanie człowieka do funkcjonowania w rzeczywistości społecznej, w której przepływ informacji wyznaczały (i zmieniały jego charakter zgodnie ze swoim obliczem) kolejne dominujące ją media, a więc książka, film i komputer.

Uważam, że edukacja medialna transgresywno-kulturowa stanowi ich kontynuację w obliczu przeniesienia głównego ciężaru gatunkowego tychże mediów do interaktywnej sieci informacyjnej o zasięgu globalnym. Pojawiają się w niej procesy myślenia grupowego i samoorganizacji połączonych umysłów w świadomość zbiorową, które nie były obecne (lub istniały w załączku) w mediach poprzednich generacji. To wymaga wprowadzenia w zakres jej rozważań teorii chaosu/złożoności i emergencji systemów złożonych. Rozmaite funkcje życia społecznego, kiedyś

7.1. Proces badawczy i budowanie hipotezy bazowej

Badania terenowe wymagają, aby badacze najpierw określili, co jest dla nich ważne, niezależnie od względów naukowych. Emocjonalne zaangażowanie we własną pracę tworzy pomost pomiędzy osobistym i emocjonalnym życiem badacza, a także wzbudza potrzebę prowadzenia konkretnych badań społecznych [Frankfort-Nachmias, Nachmias 2001, s. 305]. Próbując określić, co jest dla mnie ważne w edukacji, jako humanista i ekolog musiałbym odpowiedzieć, że człowiek rozumiany jako ekspresja ekosystemu, z którego się wywodzi. Zawężając to stwierdzenie do tematu tej pracy, ważna stała się dla mnie relacja człowiek – media, do której to relacji doprowadziły mnie wcześniejsze zainteresowania dotyczące innych relacji: język – osobowość, potem język – media, a następnie media – osobowość. Jak widać, ta triada relacji dwubiegunowych ma, w każdej z nich, jeden element wchodzący w skład pozostałych, więc nawet na poziomie semantycznym nie są to zagadnienia ze sobą niezwiązane. Stało się więc dla mnie ważne, aby odpowiedzieć na pytanie, jak bardzo globalna przestrzeń informacyjna, którą w skrócie i w dużym uproszczeniu nazywamy po prostu mediami, kształtuje w niekończącym się sprzężeniu zwrotnym współczesnego człowieka.

Media nie są w takim rozumieniu narzędziem, ale integralną częścią i zarazem ekspresją nas samych. Nawigując codziennie w skomplikowanej rzeczywistości otaczającego nas świata, posługujemy się w olbrzymiej mierze medialnym systemem pozycjonowania, który podobnie jak system GPS, pomaga nam określić własną pozycję i wyznaczyć kierunki działania w sposób szybki, łatwy i przyjemny. Niestety nader często zdajemy się bezkrytycznie na automatycznie uaktualniane z serwisów informacyjnych, uproszczone i tendencyjne mapy rzeczywistości. Informacja jest tam w dużym stopniu wyselekcjonowana, przetworzona i umieszczona w określonym układzie wartości, który często akceptujemy jako nasz własny układ odniesienia. Nie tylko zatem media konstytuują i strukturalizują przekaz, ale stają się trudno rozróżnialną częścią nas samych, budując tym samym naszą tożsamość.

Zatem kwestia budowania adekwatnego modelu edukacji medialnej, która będzie kształcić kompetencje krytycznego, selektywnego i niezależnego uczestnictwa

019. The Century of the Self

Film produkcji BBC zatytułowany *The Century of the Self* jest filmem dokumentalnym pokazującym przemiany kulturowe, które od czasu pierwszej wojny światowej ukształtowały współczesne oblicze społeczeństw na Zachodzie, jak również o krytycznej w tym roli mediów i ich mechanizmach wpływu. Sam tytuł – *Stulecie własnego „ja”* – zwraca uwagę, że skupienie się na sobie i wynikające stąd porzucenie wartości tradycyjnych stanowiło ważny składnik tych przemian, dotyczących zarówno tożsamości i wyznawanych systemów wartości jednostek, jak też całych społeczeństw.

Film opowiada między innymi o tym, jak stworzony przez Edwarda Bernaysa system, który nazwał on „propagandą”, a polegający na kierowaniu opinią społeczną i kształtowaniu społecznie akceptowanych postaw i zachowań za pomocą środków masowego przekazu, rozwinięty został przez niego po drugiej wojnie światowej w USA pod nazwą *public relations*. System ten do dziś stanowi niezawodne narzędzie w ręku elit politycznych i finansowych, służące do niewidocznego zarządzania społeczeństwem. Sam Bernays zwraca uwagę w filmie, że wcześniejszą nazwę swojego systemu „propaganda” zmienił na *public relations* nie dlatego, że stworzył inny system, ale dlatego, że nazwa źle się kojarzyła, gdyż korzystali z jego koncepcji zarówno Hitler, jak i Stalin.

Ciekawe jest to, że Bernays był siostrzeńcem Freuda i to na jego teoriach wyjaśniających zachowania ludzi jako kierowane nieuświadomionymi, ale potężnymi popędami emocjonalnymi, oparł on swój model. Film ten ilustruje, w jaki sposób za pomocą technik *public relations* i kontroli mediów zbudowane zostało współczesne społeczeństwo konsumpcyjne w USA, a później również w innych krajach na całym świecie. Ameryka w okresie swojej świetności nie była bowiem społeczeństwem konsumpcyjnym i opętanym rozrywką. Była to w dużej mierze Ameryka zbudowana przez ciężko pracujących i oszczędnych protestantów, których system wartości wypływał bezpośrednio z wyznawanej religii. Dotyczyło to nie tylko białej części społeczeństwa, ale również (a może nawet bardziej) czarnej. Nie ma w moim przekonaniu możliwości podania lepszego przykładu pozwalającego na zrozumienie destruktywnego wpływu mass mediów kierowanych przez wielkie korporacje, niż ta przemiana społeczeństwa wartości w społeczeństwo ludyczno-komercyjne, która miała miejsce w Ameryce.

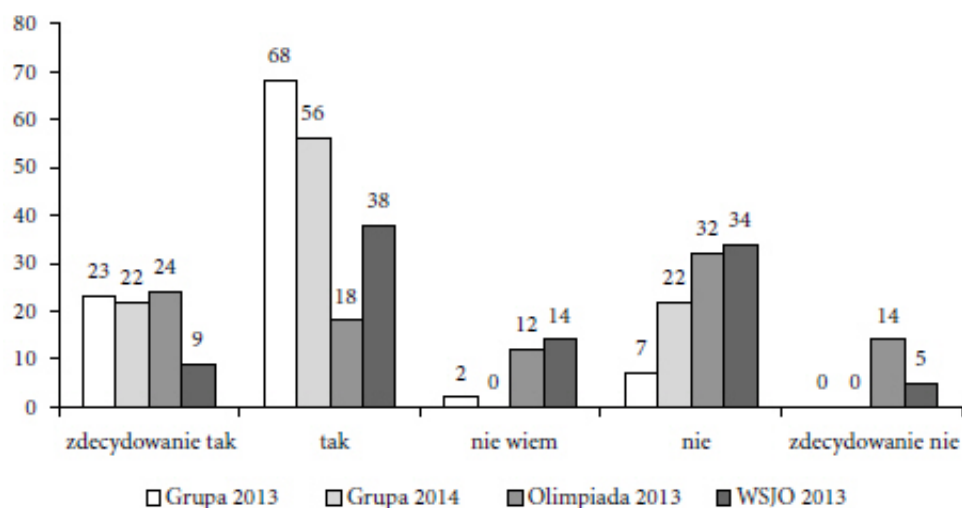
Ameryka ma również centralne miejsce w moich rozważaniach na temat zagadnień geopolitycznych, gospodarczych i technologicznych, przedstawianych w globalnych korporacyjnych mediach współczesnych. Uważam, że **jeśli ktoś nie rozumie Ameryki, to nie może rozumieć współczesnego świata.**

Będąc na przykład na bieżąco z politycznymi debatami w USA, dotyczącymi kryzysu na Ukrainie, byłem w stanie, jeszcze przed wizytą Obamy w naszym kraju, przewidzieć dokładnie o czym i jakimi słowami będzie mówił, co wzbudziło najpierw niedowierzanie, a po fakcie fascynację uczniów, z którymi rozmawiałem.

Prezentacja danych procentowych w odniesieniu do poszczególnych pozycji ankiety dla całej próby badawczej

13. Moje najciekawsze doświadczenia językowe pochodzą z mediów

Badana grupa	Zdecydowanie tak	Tak	Nie wiem	Nie	Zdecydowanie nie
Ped. med., grupa 2013	23	68	2	7	0
Ped. med., grupa 2014	22	56	0	22	0
Olimpiada 2013	24	18	12	32	14
WSJO 2013	9	38	14	34	5

Pozycja ankiety	Zdecydowanie tak	Tak	Nie wiem	Nie	Zdecydowanie nie
13	21	45	7	22	5

